

Statsråden

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

24/3892-

4. november 2024

Svar på spørsmål 1-35 til Meld. St. 35 (2023-2024)

Jeg viser til brev av 21.10.2024 fra energi- og miljøkomiteen på Stortinget, med spørsmål 1-35 til Meld. St. 35 (2023-2024).

Mål

Regjeringen har fremmet følgende målsetning som Norges bidrag til mål 1 i naturavtalen:

Norge vil arbeide for å redusere nedbyggingen av særlig viktige naturarealer innen 2030, og begrense netto tap av særlig viktige naturarealer til et minimum innen 2050. Målet skal oppnås gjennom en deltakende og helhetlig arealplanlegging, med utgangspunkt i lokalt selvstyre og respekt for urfolks rettigheter.

1. *Hva er sammenhengen mellom denne målsetningen og regjeringens nasjonale mål for naturmangfold? De nasjonale målene er senest beskrevet i Prop. 1 S 2024–2025 Klima- og miljødepartementet og lyder:*
 - a. *Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
 - b. *Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres.*
 - c. *Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner.*

Svar: Norges mål og bidrag for å følge opp naturavtalen – herunder det nasjonale bidraget til naturavtalens mål 1 om redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer – erstatter ikke Norges nasjonale miljømål, men gjelder ved siden av disse. Arealendringer er den største trusselen mot naturmangfold i Norge. Målet om redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer bidrar i hovedsak mot Miljømål 1.1 og 1.2 (a. og b. i spørsmålet over).

2. *Mener regjeringen det nye målet gir naturen større eller mindre grad beskyttelse enn hva de nasjonale målene gjør?*

Svar: Slik det framgår i svaret på spørsmål 1 erstatter ikke mål og bidrag for å følge opp naturavtalen de nasjonale miljømålene, men gjelder ved siden av – og vil bidra til oppnåelse av - disse.

3. *Hva nytt mener regjeringen det nye målet tilfører som ikke allerede er omfattet av de nasjonale målene?*

Svar: Det har ikke tidligere vært satt et mål om redusert nedbygging av naturarealer i Norge. Det nye målet setter retningen for en felles innsats for å redusere tap av særlig viktige naturarealer.

4. *Mener regjeringen at det nye målet også omfatter at et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner?*

Svar: Slik det framgår i svaret på spørsmål 1 erstatter ikke mål og bidrag for å følge opp naturavtalen de nasjonale miljømålene, men gjelder ved siden av disse.

I meldingen er det foreslått et eget nasjonalt bidrag om at Norge gjennom vern eller andre effektive arealbaserte bevaringstiltak har bevart mist 30 prosent av Norges landareal inkludert Svalbard og Jan Mayen innen 2030. Tiltakene skal vise variasjonsbredden i norsk natur og Norge skal gjennom bevaringstiltakene bidra til at et globalt representativt utvalg av naturområder blir bevart. Dette nasjonale bidraget vil også bidra til oppnåelse av det nasjonale mål 1.3. Regjeringen legger til grunn at aktuelle arealer må sikres med vern eller andre effektive arealbaserte bevaringstiltak (OECM) for at de skal kunne regnes som bevart og tatt vare på for kommende generasjoner for at de skal regnes som bidrag til globalt mål 3 om bevaring. I pågående arbeid med å verne mindre områder med verdifull natur i lavlandet, såkalt supplerende vern, vil det være aktuelt å vurdere om særlig viktige naturarealer er fanget godt nok opp.

5. *Regjeringens nye mål er å arbeide for å redusere nedbyggingen av særlig viktige naturarealer. I meldingen skriver regjeringen følgende om de særlig viktige naturarealene: Særlig viktige naturarealer er naturmangfold av nasjonal og vesentlig regional interesse, jf. Klima og miljødepartementets rundskriv T-2/16 Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis. Hvor stor andel er det rimelig å anta at denne kategorien natur utgjør? 30, 40 eller 50 prosent av norsk natur?*

Svar: Det er per i dag ikke gjort anslag for hvor store arealer dette omfatter på nasjonalt nivå.

6. *Hva er regjeringens politikk for den naturen som ikke anses som særlig viktig, er det natur kommunene bør bygge ned eller bruke til andre formål?*

Svar: I stortingsmeldingen presenterer regjeringen tiltak for en bedre forvaltning av all natur, både særlig viktige naturarealer og andre naturarealer. Blant annet vil regjeringen hvert

fjerde år legge frem en oversikt til Stortinget over status, måloppnåelse og tiltakene som gjennomføres ved norsk handlingsplan for naturmangfold. Oversikten skal blant annet bygge på de etablerte prosessene knyttet til meny av tiltak og naturregnskap. Videre løfter regjeringen frem prinsipper som skal bidra til en mer arealgjerrig og bærekraftig arealforvaltning på land fremover, fremmer tiltak for å styrke kommunenes kompetanse og kapasitet om naturvennlig planlegging og varsler en økt innsats for naturrestaurering. Dette er tiltak som følger opp og styrker regjeringens arealpolitikk, herunder i *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027* hvor regjeringen oppfordrer kommunene til å sette seg mål for å redusere nedbyggingen av hensyn til oppnåelse av klima- og miljømålene. Kommunene oppfordres også til å vurdere om tidligere godkjent arealbruk skal endres av hensyn til klima, naturmangfold, kulturmiljø, jordvern, reindrift, klimatilpasning, samfunnssikkerhet og et hensiktsmessig utbyggingsmønster, når de reviderer kommuneplanens arealdel.

7. *Har den naturen som ikke er særlig viktig noen form for beskyttelse eller rettsikkerhet som følge av denne meldingen?*

Svar: Stortingsmeldingen legger opp til en helhetlig og bærekraftig forvaltning av all natur. Meldingen løfter fram prinsipper som skal bidra til en mer arealgjerrig og bærekraftig arealforvaltning på land framover. Prinsippene er hentet fra nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, statlige plantretningslinjer, forskrift om konsekvensutredninger, plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven. De omfatter prinsipper for god lokalisering og gjennomføring av utbygginger, dokumentering av konsekvenser og god arealplanlegging. Vi etablerer også et nytt prinsipp om prioriterte utbyggingsformål. Prinsippene skal ligge til grunn for statlig, regional og kommunal arealforvaltning og støtte opp under lokale myndigheters arbeid med å ta gode beslutninger for natur innenfor det kommunale selvstyret. De skal også ta høyde for en differensiert arealforvaltning tilpasset regionale og lokale forhold.. Videre varsles det i meldingen at regjeringen vil utrede mulige endringer i plan- og bygningsloven for å styrke hensynet til natur.

8. *Hvordan vil det nye målet få følger for vurderinger etter naturmangfoldlovens §§ 7-12, all den tid denne delen av loven omfatter all natur og ikke bare den særlig viktige?*

Svar: Miljørettslige prinsipper er ikke endret i meldingen. Målet om å redusere nedbyggingen av særlig viktige naturarealer får ikke følger for vurderinger etter naturmangfoldloven.

9. *Hvordan forholder det nye målet seg til det lovfestede forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer i naturmangfoldlovens §4? Forvaltningsmålet lyder: Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig.*

Svar: Naturmangfoldloven ligger fast. Målet om redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer gjelder ved siden av lovfestede forvaltningsmål i naturmangfoldloven.

10. *Hvordan forholder det nye målet seg til det lovfestede forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldlovens §5? Forvaltningsmålet lyder: Målet er at artene og deres genetiske*

mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av. (...) Det genetiske mangfold innenfor domestiserte arter skal forvaltes slik at det bidrar til å sikre ressursgrunnlaget for fremtiden.

Svar: Naturmangfoldloven ligger fast. Målet om redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer gjelder ved siden av lovfestede forvaltningsmål i naturmangfoldloven.

11. I de nasjonale målene for naturmangfold brukes formuleringene «økosystemene skal...», «ingen arter og naturtyper skal...» og «et representativt utvalg av norsk natur skal...», mens i regjerings forslag til nytt mål bruker en mye mykere formulering: «Norge vil arbeide for å...». Hva begrunner dette valget av myk formulering?

Svar: Slik det framgår i svaret på spørsmål 1 erstatter ikke mål og bidrag for å følge opp naturavtalen de nasjonale miljømålene, men gjelder ved siden av disse. Det forventes at alle land fastsetter nasjonale bidrag til hvert av de globale målene i naturavtalen, for slik å bidra til den globale dugnaden for verdens naturmangfold. Norges nasjonale bidrag til oppfyllelsen av den globale naturavtalen er formulert i en slik kontekst.

Kommunene:

12. Regjeringen beskriver kommunene som en nøkkelaktør for å ivareta naturmangfoldet, og har som mål å arbeide for å redusere nedbyggingen av særlig verdifull natur. Betyr det at regjeringen mener at kommunene i dag ikke gjør en god nok jobb for å ivareta naturmangfoldet i Norge?

Svar: Regjeringen mener dagens arealforvaltning hvor kommunene er sentrale, fungerer godt. Samtidig er naturarealene en begrenset ressurs, og regjeringen har sett behov for å sette en tydelig retning for å redusere nedbygging av naturarealer fremover. Selv om mange kommuner jobber godt, er de ulike og har forskjellige forutsetninger og utgangspunkt for å ivareta natur. I meldingen presenteres derfor også tiltak som vil bidra til å styrke kommunenes kompetanse og kapasitet i dette arbeidet.

13. Regjeringen oppfordrer blant annet kommunene til å sette seg mål for å redusere nedbyggingen av natur av hensyn til oppnåelse av klima- og miljømålene. Hvordan mener regjeringen at kommunene kan bruke det nasjonale målet til å gjøre dette?

Svar: Mange kommuner har allerede satt seg slike mål. Dersom den samlede nedbyggingen av naturarealer skal reduseres fremover må enda flere kommuner føre en mer bærekraftig og arealgjerrig politikk. Det nye målet om redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer setter retningen for den felles innsatsen som må til for å redusere tap av naturarealer i Norge.

14. Regjeringen forventer også at viktig naturmangfold, jordbruksareal, vannmiljø, friluftsområder, overordnet grønnstruktur, kulturmiljø og landskap kartlegges og sikres i planlegging, og at samlede virkninger av eksisterende og planlagt arealbruk vektlegges.

Innebærer denne forventningen at kommunene skal vekte hensynet til natur i større eller mindre grad enn i dag?

Svar: Forventningen som refereres er hentet fra *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027*. Forventningen sier ikke at hensynet til natur skal vektes i større eller mindre grad enn i dag, men at viktig naturmangfold mm. skal kartlegges og sikres i planleggingen. Hensynet til naturmangfold og klima er for øvrig tydeliggjort i de nasjonale forventningene fra 2023. I naturmeldingen løfter regjeringen frem prinsipper som skal bidra til en mer arealgjerrig og bærekraftig arealforvaltning på land fremover.

15. I meldingen etablerer regjeringen flere prioriterte utbyggingsformål (fornybar kraftproduksjon, kraftledninger, forsvarsformål og samfunnskritisk digital infrastruktur). Innebærer dette nye prinsippet at kommunene skal å vekte disse formålene opp mot særlig viktig natur annerledes enn andre inngrep?

Svar: Prinsippet legger opp til at de prioriterte utbyggingsformålene skal vektes tungt ved konflikter mellom utbyggingsformål. Regjeringen har samtidig satt et mål om å redusere nedbyggingen av særlig viktige naturarealer. Målet skal imidlertid ikke redusere muligheten for utbygging av samfunnsnyttig fornybar kraftproduksjon og kraftledninger.

Prioriterte utbyggingsformål

Hvordan er prinsippet om prioriterte utbyggingsformål å forstå:

16. Skal de prioriterte formålene velges ved konflikt med andre typer inngrep, for eksempel mellom en kraftledning (prioritert) og en vei (ikke prioritert)?

Svar: Ved konflikter mellom utbyggingsformål skal særlig samfunnsnyttige formål som fornybar kraftproduksjon, kraftledninger, samfunnskritisk digital infrastruktur og forsvar vektes tungt. I en situasjon som skissert, vil prinsippet tale for å prioritere en kraftledning fremfor vei, dersom det er konflikt mellom utbyggingsformålene, og det ikke er andre tungtveiende grunner som tilsier at veien bør prioriteres i det konkrete tilfellet.

17. Skal de prioriterte utbyggingsformålene også veie tyngre ved konflikt med særlig viktig natur, enn andre hva andre utbyggingsformål vil være?

Svar: Prinsippet legger opp til at de prioriterte utbyggingsformålene skal vektes tungt ved konflikter mellom utbyggingsformål. Prinsippet legger ikke opp til at de prioriterte utbyggingsformålene skal veie tyngre enn andre formål; slik som særlig viktig natur.

18. Innebærer dette at bygging av for eksempel vindmøller oftere skal trumfe hensynet til verdifull natur enn bygging av sykehus, barnehager og skoler?

Svar: I tråd med svar på spørsmål over innebærer ikke prinsippet at vindmøller oftere skal trumfe hensynet til verdifull natur enn bygging av sykehus, barnehager og skoler. Kommunale, regionale og statlige myndigheter må samarbeide for å legge til rette for tilstrekkelige arealer til prioriterte utbyggingsformål. Regjeringen har samtidig satt et mål om

å redusere nedbyggingen av særlig viktige naturarealer. Målet skal imidlertid ikke redusere muligheten for utbygging av samfunnsnyttig fornybar kraftproduksjon og kraftledninger.

Meny av tiltak

19. I Prop. 1 S 2024–2025 Klima- og miljødepartementet skriver regjeringen at tilstanden i skog følge Miljøstatus er så vidt middels. Det innebærer at den er på grensen til dårlig. I naturmeldingen skriver regjeringen at fagsystemet for økologisk tilstand og Naturindeks ikke er egnet i skog, og at man derfor i det nye systemet, meny av tiltak for skog har utarbeidet 13 indikatorer for å vurdere tilstanden i skog. Det er vanskelig å lese seg til hvordan regjeringen vurderer miljøtilstanden i skog ut fra indikatorene, er tilstanden samlet sett dårlig, middels eller god?

Svar:

Stortingsmeldingen gir en overordnet omtale av tilstand og påvirkninger i de norske økosystemer, herunder skog. Fagsystemet for økologisk tilstand gir en forenklet fremstilling av økologisk tilstand på nasjonalt og regionalt nivå, basert på få indikatorer som er vektet likt. Det inneholder ingen differensiering for ulike typer areal og er ikke innrettet med tanke på målrettet forvaltning av skog. Systemene som disse vurderingene er bygget på har dermed begrensninger knyttet til oppfølging gjennom praktisk forvaltning av skog. For å kunne vurdere tiltak som er aktuelle for å opprettholde eller forbedre den økologiske tilstanden, har Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet derfor i sitt faggrunnlag til meny av tiltak for skog utarbeidet et kunnskapsgrunnlag for 13 utvalgte indikatorer som kan påvirkes av skogbrukstiltak, restaureringstiltak eller fravær av tiltak, med fokus på den produktive skogen. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en oversikt over status, måloppnåelse og tiltak i skog, i henhold til det nye systemet med regelmessige oversikter.

20. Mener regjeringen at de 13 indikatorene for økologisk tilstand i produktiv skog (der truede arter og naturtyper er en av indikatorene), skal erstatte dagens naturindeks og systemet for god økologisk tilstand som presenteres i Miljøstatus?

Svar:

Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet ga i oppdrag til Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet å utarbeide et felles kunnskapsgrunnlag om den økologiske tilstanden i norsk skog og redegjøre for tiltak som bidrar til å opprettholde eller forbedre den økologiske tilstanden i skog. Som nevnt under spørsmål 19, pekte direktoratene på at fagsystemet gir en forenklet fremstilling av økologisk tilstand på nasjonalt og regionalt nivå, basert på få indikatorer som er vektet likt. Det inneholder ingen differensiering for ulike typer areal og er ikke innrettet med tanke på målrettet forvaltning av skog. Systemene som disse vurderingene er bygget på har dermed begrensninger knyttet til oppfølging gjennom praktisk forvaltning av skog. Dette er momenter som er relevant å vektlegge ved videreutvikling av fagsystemets innhold når det gjelder skog. De 13 indikatorene ligger til grunn for regjeringens arbeid med en meny av tiltak for skog, fordi disse gjør forvaltningen bedre i stand til å vurdere aktuelle tiltak for å forbedre økologisk tilstand i skog. De ulike tilnærmingene for å måle tilstand i skog er likevel verdifulle. Regjeringen har ikke vurdert om de 13 indikatorene kunne erstattet dagens naturindeks eller fagsystem for økologisk tilstand, da denne typen vurderinger ikke har inngått i arbeidet med meny av tiltak i skog.

21. *Hvor stor andel av skogen i Norge regnes som produktiv?*

Svar: Ca. 82 242 km² skog i Norge anses å være produktiv. Dette tilsvarer ca. 71 prosent av all skog i hele Norge.

22. *Regjeringens nye skogmål gjelder for all skog som ikke er vernet, mens indikatorene målet skal ses opp imot gjelder for produktiv skog. Hvordan vurderer regjeringen tilstanden i den ikke-produktive skogen som ikke er vernet?*

Svar: Skog som ikke er produktiv påvirkes i første rekke av utbygging og omdisponering. Derfor vil måloppnåelsen her ses særlig i sammenheng med regjeringens målsetting om redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer. Det er summen av tiltak og virkemiddelbruk innen skogbruksforvaltning, miljøforvaltning og arealforvaltning som vil sørge for en forbedret utvikling i økologisk tilstand i skog som ikke er vernet, herunder også den ikke-produktive skogen.

23. *Regjeringen skriver at 7 av 13 indikatorer i produktiv skog har hatt en positiv utvikling siden 1997, mens for tre av indikatorene er situasjonen stabil, to indikatorer har negativ utvikling og for to indikatorer er det ikke mulig å angi utvikling. Er målet til regjeringen at denne relativt gode utviklingen skal fortsette, eller betyr målet at alle indikatorene skal ha positiv utvikling for at målet skal være oppfylt?*

Svar: Måloppnåelse i skog som ikke er vernet vil bli vurdert på bakgrunn av alle de 13 indikatorene, slik de er presentert av Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet i rapport M2597/2023. Hver indikator er relevant for å vurdere utvikling i tilstand, og vil derfor være egnet til å si noe om måloppnåelsen. Det er ikke tatt stilling til om det for disse 13 indikatorene skal utvikles en metode for samlet vurdering av tilstand.

24. *I meldingen skriver regjeringen at de vil etablere menyer av tiltak som bidrar til å opprettholde et mangfold av økosystemer i god økologisk tilstand. Økosystemet skog er det første som får en slik meny. Men målet i meny av tiltak for skog er ikke god økologisk tilstand. Det er bare i verneområdene det skal være god økologisk tilstand, mens at i øvrig skog skal målet være forbedret økologisk tilstand, målt med direktoratenes indikatorer, innen 2050. Hvorfor skal 90 prosent av skogen ha et relativt og ikke kvalitativt mål?*

Svar: Å opprettholde et mangfold av økosystemer i god økologisk tilstand, betyr ikke at alle deler av et hovedøkosystem skal ha god tilstand. Gjennom meny av tiltak for skog har regjeringen differensiert mellom vernet skog og skog som ikke er vernet med tanke på ønsket økologisk tilstand. Selv om det ikke er et mål om god tilstand for all skog som ikke er vernet, vil det videre også innenfor denne skogen være deler der tilstanden vil være god.

25. *Skog er det økosystemet med flest truede arter. Hvordan sikrer regjeringen at «særlig verdifull natur» ikke forringes eller forsvinner i 90 prosent av skogen som ikke skal vernes?*

Svar: Regjeringen fremmer i meldingen flere tiltak i skog for å ta vare på særlig verdifull natur, der de viktigste gjengis i det følgende. Regjeringen vil sikre bedre ivaretagelse av truet natur, noe som i all hovedsak vil følges opp gjennom en helhetlig forvaltning av skogarealene

og den tverrsektorielle oppfølgingsplanen for truet natur fra 2021. Verneområdene er et særlig viktig pågående tiltak for å ivareta truede arter i skog, og regjeringen skal derfor blant annet gjennomføre skogvern og videreutvikle kunnskap om status og utvikling for økologisk tilstand i skogvernområdene. Nøkkelbiotoper er også et sentralt tiltak, der oppfølging av rapporten *Den eldste skogen og nøkkelbiotopene* vil være viktig. Siden 84 prosent av de truede artene i skog er knyttet til gammel skog, vil regjeringen utrede nærmere behovet for nye tiltak og virkemidler for ivaretagelse av naturverdiene i den eldste skogen.

26. *For å sikre et godt faglig grunnlag for meny av tiltak i skog bør Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet få i oppdrag om å utrede om det er behov for tiltak, dimensjonering av tiltakene, og gi faglige anbefalinger om gjennomføring av tiltakene?*

Svar: Den praktiske oppfølgingen av meny av tiltak for skog vil i all hovedsak skje på direktoratsnivå. Det er per nå ikke identifisert et behov for å styre direktoratene på dette. Departementene vil løpende vurdere behovet for å gi oppdrag.

27. *Meny av tiltak i skog består av følgende 10 tiltak:*

- Sikre bedre ivaretagelse av truet natur i skog
- Øke kompetansen om lukkede hogster
- Skaffe bedre kunnskap om omfang av brannpåvirket skog
- Gjennomføre skogvern i tråd med Stortingets vedtatte budsjetttrammer og videreutvikle kunnskap om status og utvikling for økologisk tilstand i skogvernområdene
- Følge opp og vurdere tiltakene i rapporten *Den eldste skogen og nøkkelbiotopene* og rapportere årlig om utviklingen av areal som inngår i nøkkelbiotoper
- Utrede behovet for eventuelle nye tiltak og virkemidler knyttet til skog med bestandsalder over 160 år
- Følge opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 519 (Dokument 8:40 S (2022–2023)) *Miljøregistreringer i skog*
- Videreføre ordningen med tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i skog
- Sikre systematisk overvåking av indikatorene direktoratene har pekt på for økologisk tilstand i drivverdig skog
- Vurdere nærmere de øvrige tiltakene i direktoratenes utredning

Syv av tiltakene handler om å vurdere, utrede, skaffe mer kunnskap, videreføre eller gjennomføre allerede vedtatte tiltak. Er dette alle tiltakene som skal gjennomføres de neste 4 årene før en oppdatert meny av tiltak foreligger?

Svar: De ti tiltakene er de viktigste tiltakene for å nå regjeringens mål for skog, og da særlig knyttet til den videre utviklingen i skog som er økonomisk drivbar. Samtidig vil regjeringen iverksette flere tiltak som ikke ligger inne i meny av tiltak for skog, men som vil kunne ha direkte betydning for måloppnåelsen. Et eksempel på dette er *Natursats*-ordningen, der kommuner kan søke om midler til tiltak som bidrar til å ivareta og bedre tilstanden for naturmangfoldet, og som er et av flere tiltak som skal hjelpe kommunene med å følge opp regjeringens arealmål og prinsippene for bærekraftig arealforvaltning.

28. Hva innebærer det å vedta en meny av tiltak, innebærer det at alle tiltakene på menyen skal gjennomføres av den ansvarlige sektoren, eller kan sektoren selv kan velge blant tiltakene på menyen som regjeringen inviterer Stortinget til å stille seg bak?

Svar: I meldingen går det frem at regjeringen vil gjennomføre menyen av tiltak for skog, med sikte på forbedret økologisk tilstand i skog innen 2050. Det betyr at menyen skal gjennomføres, men det er ikke nærmere angitt når de ulike tiltakene vil bli fullført. Det avhenger i stor grad av tiltakets modenhet og innretning. For eksempel vil det kunne gå relativt raskt å skaffe bedre kunnskap om omfang av brannpåvirket skog, mens arbeidet med å sikre bedre ivaretagelse av truet natur i skog er et langsiktig arbeid som vil kunne pågå helt frem til 2050.

Statlige tiltak for vern og bærekraftig bruk

29. Regjeringen skriver at det pågår prosesser med å vurdere utvidelse av nasjonalparker og landskapsvernområder, og eventuelt opprette nye slike områder. Hvilke områder er det snakk om?

Svar: Som del av arbeidet med supplerende vern, forankret i forrige handlingsplan for naturmangfold fra 2016, identifiserte statsforvalterne 46 større områder som kunne egne seg for å bli nasjonalpark eller landskapsvernområde (totalt 4850 km²). Miljødirektoratet leverte våren 2021 en vurdering av om disse områdene hadde store nok naturkvaliteter til å fylle kravene til vern etter naturmangfoldloven, og om de aktuelle kommunene har aksept for nytt vern. Direktoratet anbefalte videre prosess for fire helt nye områder med store naturverdier, 6 utvidelser med store naturverdier ved eksisterende verneområder og 10 utvidelser med middels verneverdi, til sammen 1440 km². De foreslo også å gjøre om seks landskapsvernområder til nasjonalpark.

På bakgrunn av dette ba departementet Miljødirektoratet gi oppdrag til berørte statsforvaltere om å starte opp verneplanprosesser i områder der direktoratet og berørte statsforvaltere vurderer at det kan være mulig å få lokal aksept for vern, og hvor det samtidig er store og middels store verneverdier. Områdene er:

Nye områder:

Sunnmørsalpane i Ørsta kommune

Hornelen i Bremanger kommune

Masfjordfjella i Alver og Masfjorden kommuner

Øystesefjella i Kvam, Samnanger og Vaksdal kommuner

Utvidelser av eksisterende verneområder

Rohkunborri nasjonalpark

Dovre nasjonalpark i Dovre kommune

Jotunheimen nasjonalpark mot Bygdin og Tyin

Jotunheimen nasjonalpark mot Langsua

Jotunheimen nasjonalpark mot Fannaråken og Hurrungane

Jostedalsbreen nasjonalpark, Svartebotnen

Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark i Lierne kommune

Raet nasjonalpark med Kvakenes i Arendal kommune

Femundsmarka nasjonalpark
Skarvan og Roltdalen nasjonalpark
Vesle Hjerkinns landskapsvernområde
Trollheimen landskapsvernområde i Rindal kommune (Storbekkdalen)
Trollheimen landskapsvernområde med Okla-Storhornet
Trollheimen landskapsvernområde ved Gjevilvatnet/Gjevilvassdalen
Knutshøg og Drivdalen landskapsvernområder i Drivdalen, Vinstradalen og Unndalen
Espedalen landskapsvernområde

Omgjøring av verneform fra landskapsvernområde til nasjonalpark

Lyngsalpan
Sylan, saman med Sandkjølen og Rangeldalen naturreservater
Trollheimen og Innerdalen (deler)
Ålfotbreen
Oksøy-Ryvingen
Flekkefjord og Listastrendene

For noen av disse har kommunene signalisert at det ikke er aksept. Foreløpig pågår arbeid mot oppstart av formell verneprosess for Masfjordfjella og Hornelen. I tillegg er formannskapet i Bremanger kommune positiv til oppstart av utredning av endring av Ålfotbreen landskapsvernområde til nasjonalpark, og Nærøysund kommune er positiv til oppstart av arbeidet med å utrede nasjonalpark for Borgan og Frelsøy naturreservat og dyrelivsfredningsområde, inkludert foreslått marint vern.

30. Mener regjeringen at vi har vernet et representativt utvalg av norsk natur?

Svar: Samlet har vi vernet over 25 prosent av landarealene i Norge. Vernet beskytter mange av våre viktigste naturområder. Skogvernet skal økes i tråd med Stortingets mål om 10 prosent vern av skogen. I de øvrige økosystemene på land er det behov for et begrenset omfang av vern av enkelte naturtyper som i dag ikke er godt nok ivaretatt i eksisterende verneområder. Dette trengs for å få et tilstrekkelig økologisk representativt nettverk der variasjonsbredden i norsk natur er bevart. Det innebærer at alle naturtyper har noen lokaliteter som er vernet. Dette vernet er også viktig for å bevare flest mulig leveområder for truede arter og naturtyper. Dette gjelder kulturlandskap, åpent lavland, ferskvannsområder og våtmark. Verneprosessene som allerede er i gang knyttet til skogvern og bevaring av verdifull natur, vil dekke mye av dette behovet.

31. Mener regjeringen det er områder i norsk natur som hvor det bør vurderes å opprette en nasjonalpark?

Svar: Se svar under spørsmål 29. Vi har god oversikt over hvilke områder som naturkvaliteter/verneverdier som kunne kvalifisere for vern som nasjonalpark. Regjeringen sier i Naturmeldingen at vi vil vektlegge kommunal aksept ved vern av areal som nasjonalpark eller landskapsvernområde.

32. Mange av naturreservatene, spesielt våtmarksreservatene, er for små til å fullt ut å oppfylle verneformålet. Pågår det et arbeid for å utvide disse reservatene, og hva er tidsplanen for å ferdigstille dette viktige arbeidet for særlig viktig natur?

Svar: Som oppfølging av naturmangfoldmeldingen fra 2016 leverte Miljødirektoratet en oversikt over 584 km² i hovedsak mindre områder som kunne fange opp livsmiljøer som manglet i vernet. I 2020 fikk Miljødirektoratet i oppdrag fra KLD å forberede prosess for bevaring av 275 av disse områdene, total ca. 600 km². Det er stort sett mindre områder i lavlandet i Sør- og Midt-Norge, og disse er mest aktuelle som naturreservater. En del av dette er utvidelser av eksisterende naturreservater. Det er mest areal med økosystemet kulturlandskap og åpent lavland, men også en del våtmark i form av myrer, elvedeltaer og kroksjøer. De første foreslåtte verneområdene vil sannsynligvis komme til sluttbehandling i Klima- og miljødepartementet i 2025, og deretter vil de komme til sluttbehandling etter hvert som de blir ferdig forberedt av statsforvalterne og Miljødirektoratet. Når arbeidet vil bli ferdigstilt er ikke mulig å anslå ennå.

33. I Innst. 294 S – 2015-16 skriver Energi- og miljøkomiteen: «Komiteen mener prioriterte arter og utvalgte naturtyper er moderne virkemidler i naturforvaltningen, som er dynamiske, fleksible og treffsikre. Komiteen mener disse virkemidlene er avgjørende for å stanse tapet av naturmangfold, både i form av redningsaksjoner for arter som er kritisk og sterkt truet av utryddelse, men også for å forebygge at arter og naturtyper forverret status.» De siste 9 årene er det prioritert 1 ny art og utvalgt 2 nye naturtyper. Hvorfor vil ikke regjeringen bruke disse virkemidlene som en samlet komite beskrev som avgjørende for å stanse tapet av naturmangfold?

Svar: Oppfølgingsplan for truet natur er et tverrsektorielt samarbeid som ble igangsatt som oppfølging av Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet. Oppfølgingsplanen ligger til grunn for arbeidet med den mest truede naturen.

I arbeidet med utformingen av oppfølgingsplanen ble alle relevante tiltak og virkemidler vurdert. Herunder utvalgte naturtyper og prioriterte arter, områdevern, ulike juridiske sektorvirkemidler, handlingsplaner mv. Som del av arbeidet ble det gitt en føring om at hvis naturtypen eller arten kan tas vare på ved hjelp av flere tiltak (med tilhørende virkemidler) så skal det minst inngripende tiltaket og virkemidlet velges. Arbeidet med utvikling og gjennomføring av oppfølgingsplanen legger med dette til rette for at de mest effektive virkemidlene og tiltakene tas i bruk. Basert på kostnader, verdivurderinger og sannsynlig måloppnåelse, er 23 arter og 16 naturtyper prioritert for oppfølging i planen.

34. Utvalgte naturtyper er en hensynsregel for å ta vare på natur utenom verneområdene. Særlig viktige natur kan få beskyttelse som utvalgte naturtyper. I dag finnes det 8 utvalgte naturtyper. Utvalgte naturtyper gir forutsigbarhet til kommuner og utbyggere, særlig når systemet er ferdig utviklet og vi har utvalgt de naturtypene som trenger utvelgelse. Mener regjeringen at systemet med utvalgte naturtyper er ferdig utviklet, og at vi ikke trenger flere utvalgte naturtyper?

Svar: Se svar på spørsmål 33. Bruk av naturmangfoldlovens bestemmelser om utvalgte naturtyper er ikke et mål i seg selv. Det foreligger ikke planer for å etablere nye utvalgte naturtyper utover arbeid med gjennomføring av oppfølgingsplanen for truet natur. Det er likevel ikke tatt stilling til om det kan være aktuelt å bruke virkemiddelet ved senere anledninger.

35. I Innst. 294 S – 2015-16 skriver Energi- og miljøkomiteen: «Komiteen vil vise til at det i forbindelse med utarbeidelsen av naturmangfoldloven ble lagt opp til at et relativt høyt antall arter skulle prioriteres. Komiteen vil understreke at i Ot.prpr. 52 (2008-2009) Om naturmangfoldloven, vises det til utredninger fra Direktoratet for naturforvaltning, som

mener at ca. 400 arter totalt kan være aktuelle som prioriterte arter. Komiteen viser til de respektive partiers merknader i Innst. O. nr. 100 (2008-2009) om naturmangfoldloven. Komiteen mener at ambisjonsnivået for prioriterte arter og utvalgte naturtyper bør være slik det ble lagt opp til i forbindelse med utarbeidelsen av naturmangfoldloven, og at det haster med å komme i gang med å ta i bruk de moderne, dynamiske og treffsikre virkemidlene for å stanse tapet av naturmangfold». I dag finnes det 14 prioriterte arter. Prioriterte arter er redningsaksjoner for særlig viktig natur (truede arter). Hvilke planer har regjeringen for å prioritere flere arter, og deler regjeringen komiteens syn fra 2016 om at det haster med å komme i gang med å ta i virkemiddelet prioriterte arter? Eller mener regjeringen at vi ikke har flere truede arter i norsk natur som trenger en redningsaksjon?

Svar: Se svar på spørsmål 33.

Med hilsen

Tore Onshuus Sandvik

Adresseliste
Energi- og
miljøkomiteen
Stortinget
Trine Hagen

Postboks 1700
Sentrum

0026

OSLO

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/4181-

14. november 2024

Spørsmål til Meld. St. 35 (2023-2024)

Jeg viser til Energi- og miljøkomiteens brev 7. november der komiteen på vegne av komiteens medlem fra Rødt ber om svar på spørsmål til Meld. St. 35 (2023-2024). Mine svar følger under.

36. Om handlingsplan for sjøfugl: I forrige naturmelding ba Stortinget regjeringen om å utvikle en handlingsplan for sjøfugl. Hva har blitt gjort i denne prosessen så langt, hvilke tiltak har blitt vurdert som mest sannsynlige for å bedre tilstanden til sjøfugl, og hva gjenstår før et utkast til en slik handlingsplan er klar?

Svar:

I Meld. St. 35 (2023–2024) *Bærekraftig bruk og bevaring av natur – Norsk handlingsplan for naturmangfold* går det frem at en handlingsplan for sjøfugl er under utarbeidelse. Handlingsplan for sjøfugl vil bli ferdigstilt om relativt kort tid, og regjeringen vil da presentere aktuelle tiltak.

37. Om kommunal aksept for vern: Gitt at regjeringen legger opp til at nye verneområder kun skal opprettes der det er kommunal aksept for dette, hvordan ser regjeringen for seg at man skal nå mål 3 på land gitt at naturmeldingen også legger til grunn at verneområder under utredning skal bidra for å nå målet om 30 pst. Er det en risiko for at det blir for lite supplerende vern som kan bidra til målet?

Svar:

I stortingsmeldingen er dette omtalt på s. 98. Der fremgår følgende:

«Stortinget besluttet under behandlingen av Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet at 10 prosent av skogen skal vernes. Prosessen for å nå dette målet pågår, og det vernes stadig nye områder. Det årlige omfanget av nytt skogvern avhenger av Stortingets årlige bevilgninger til skogvern.

...

Videre pågår det en prosess for å verne mindre områder med verdifull natur i lavlandet. Basert på områder identifisert av Miljødirektoratet som aktuelle for slikt vern, vil dette vernet omfatte inntil 600 km². Det pågår også prosesser med å vurdere utvidelse av nasjonalparker og landskapsvernområder, og eventuelt opprette nye slike områder. Det foreligger ikke et presist anslag på hvor mye areal dette eventuelt kan forventes å omfatte. Det er forutsatt at sistnevnte prosesser bare skal skje der hvor det er kommunal aksept for det.»

Ordet «sistnevnte» i siste setning her henviser til prosessene med nasjonalparker og landskapsvernområder.

Dette er også tydeliggjort på s. 105 i stortingsmeldingen hvor det fremgår at «regjeringen vil ... vektlegge kommunal aksept ved vern av areal som nasjonalpark eller landskapsvernområde.»

Det er ikke gitt tilsvarende føringer om kommunal aksept for de to andre verneprosessene som er nevnt i disse avsnittene på s. 98, altså prosessene med skogvern og med såkalt supplerende vern. Også i disse prosessene jobbes det likevel med lokal dialog og involvering. Arealmessig er det skogvern, samt andre effektive bevaringstiltak som eksempelvis villreinområder, som forventes å gi størst bidrag til målet om 30 % bevaring på land.

38. Om bånd mellom utreder og utbygger: Gitt at regjeringen allerede har utredet hvordan man kan bryte båndene mellom utreder og utbygger, hvilke tiltak anser regjeringen som mest aktuelle for å sikre at disse båndene brytes, og hva er grunnen til at dette ikke ble omtalt i Meld. St. 35?

Svar:

KU-forskriften har regler som skal sikre at konsekvensutredninger blir objektive og så gode som mulig. Herunder regler som skal ivareta utredningenes uavhengighet. Etter forskriften er forslagsstiller ansvarlig for å gjennomføre konsekvensutredningen, i tråd med ordningen i EUs direktiv om konsekvensutredninger for prosjekter. Det er særskilt regulert at forslagsstiller har ansvar for at opplysningene som gis til myndighetene er riktige og etterprøvbare, og at de oppfyller kravene i forskriften. KU-forskriften stiller også krav til metode og kildebruk, og til personene som utfører konsekvensutredningen. Særlig kravet om å bruke anerkjent metodikk skal blant annet sikre en standardisering av utredningene som sikrer kvalitet og objektivitet. Ansvarlig myndighet har ansvar for at påse at

utredningsprosessen og konsekvensutredningen følger KU-forskriften.

Klima- og miljødepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet arbeider nå med revisjon av forskrift om konsekvensutredninger. Hensikten med revisjonen er blant annet å sikre bedre og mer objektive utredninger. Ettersom arbeidet med revisjon av forskriften pågår og utfallet ikke er kjent, ble det ikke vurdert som hensiktsmessig å gi en nærmere omtale av aktuelle tiltak i Meld. St. 35 (2023–2024).

39. Om arealnøytralitet: Stadig flere norske kommuner vedtar mål og jobber for å bli arealnøytrale, i 2023 var tallet 80. Naturmeldingen inneholdt derimot ikke nasjonalt mål om arealnøytralitet. Hva er årsaken til at regjeringen ikke vedtar og lovfester et mål om arealnøytralitet, som betyr null netto tap av naturmangfold ved all utbygging, for alle kommuner og sektorer?

Svar:

Regjeringen mener at det per i dag ikke er hensiktsmessig å sette et nasjonalt mål om arealnøytralitet. Regjeringen har imidlertid satt et mål om å redusere nedbyggingen av særlig viktige naturarealer innen 2030 og begrense netto tap av slike arealer til et minimum innen 2050. Samtidig setter regjeringen mål om økt innsats for naturrestaurering, og løfter frem prinsipper som skal bidra til en mer arealgjerrig og bærekraftig arealforvaltning på land. I *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027* oppfordrer regjeringen kommunene til å sette seg mål for å redusere nedbyggingen. Ulike målsettinger om arealnøytralitet – som vedtatt i flere kommuner – kan være eksempler på dette.

40. Om PBL: Både Klimautvalget 2050 og Naturrisikoutvalget mener det trengs endringer i lovverk for bedre ivaretagelse av natur, herunder plan- og bygningsloven. I naturmeldingen omtaler regjeringen endringer i plan- og bygningsloven slik:

“For å styrke kommunene og deres rolle i naturforvaltningen, vil regjeringen utrede mulige endringer i plan- og bygningsloven for å styrke hensynet til natur.” Videre sier regjeringen at “Hensikten med utredningen er å klargjøre, forbedre og øke kommunenes juridiske handlingsrom, uten å endre ansvarsdelingen mellom stat og kommune. Utredningen skal også bygge på forutsetningen om at plan- og bygningsloven er en prosesslov der natur er ett av flere nasjonale mål kommunene har ansvar for å følge opp, og at kommunene må avveie ulike hensyn.”

Kan regjeringen klargjøre om formålet med utredningen av PBL er å styrke hensynet til natur, eller å styrke kommunenes handlingsrom i plansaker?

Svar:

Utredningen skal se på mulige endringer i plan- og bygningsloven som kan styrke hensynet til natur ved å klargjøre, forbedre og øke kommunenes juridiske handlingsrom. Dette kan for

eksempel være å utvide kommunenes mulighet til å gi planbestemmelser og arealformål for å begrense naturtap eller pålegge avbøtende tiltak. For enkelte bestemmelser kan de rettslige rammene være usikre, og en klargjøring av dette vil styrke kommunenes naturforvaltningsarbeid.

Med hilsen

Tore Onshuus Sandvik

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/4181-

21. november 2024

Spørsmål 41–46 til Meld. St. 35 (2023-2024)

Jeg viser til Energi- og miljøkomiteens brev 15. november der komiteen på vegne av komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne ber om svar på spørsmål til Meld. St. 35 (2023-2024). Mine svar følger under.

41. Om marint vern: Planlegger regjeringen å legge frem en ny marin verneplan som oppfølging av den nye loven for vern av marin natur utenfor territorialfarvannet?

Svar:

Marin verneplan fra 2004 omfattet 36 områder til havs, som samlet skulle bidra til vern av et representativt utvalg av norsk undersjøisk natur. 18 av disse områdene er hittil vernet, mens det pågår prosesser med sikte på vern for resten av områdene. Kandidatområdene for vern som ble utpekt i 2004 er i hovedsak relativt kystnære, men enkelte områder ligger også lengre fra kysten, inkludert helt eller delvis utenfor territorialfarvannet. Som påpekt i Meld. St. 35 (2023-2024) vil regjeringen nå identifisere nye kandidatområder for marint vern, inkludert i områder utenfor territorialfarvannet, for å bidra til oppfølgingen av det globale målet i naturavtalen. Dette arbeidet blir svært viktig for oppfølgingen av den nye loven om vern av marin natur utenfor territorialfarvannet.

42. Om alternative verneformer: Hvilke OECMer (andre effektive arealbaserte bevaringstiltak) vurderer regjeringen kan være aktuelle for å nå målet om 30% vern og bevaring til havs?

Svar:

Det pågår en prosess for å avklare hvilke områder til havs som er omfattet av «andre effektive arealbaserte bevaringstiltak» (OECM), i tråd med de veiledende kriteriene vedtatt

av CBD. Disse kriteriene er nærmere omtalt i Meld. St. 35 (2023-2024) og knytter seg bl.a. til forvaltningssystem som bidrar til bevaring, lovlig og legitim styring, langtidsperspektiv, og identifisering av det viktige naturmangfoldet i området. Videre prosess vil bygge på innledende arbeid som er gjennomført av Miljødirektoratet og Fiskeridirektoratet. I det videre arbeidet er det samtidig behov for å inkludere flere sektorer og fagmiljøer enn de som har vært involvert hittil, bl.a. for å sikre at det tas høyde for alle former for påvirkning og aktivitet i havområdene. Regjeringen vil derfor komme tilbake med en oversikt over hvilke områder som kan anerkjennes som bevart gjennom OECM, og dermed kan telle med som bidrag i oppfølgingen av internasjonale og nasjonale bevaringsmål, når denne prosessen er fullført.

43. Om forbud mot nedbygging av myr: Miljødirektoratet har, på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet, utarbeidet et forslag til forbud mot nedbygging av myr som oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak nummer 108 fra desember 2022. Når planlegger regjeringen å legge frem et lovforslag for Stortinget?

Svar:

Å redusere nedbygging av myr er viktig både for å redusere klimagassutslipp og for naturmangfold. Forbudet mot nedbygging av myr jobber vi med, og det er jeg opptatt av at vi skal få til på riktig måte. Et slikt forbud må som andre lovforslag på offentlig høring før det kan legges frem for Stortinget. Vi kan dessverre ikke si noe om tidspunktet for høring for dette forbudet. Saken er til behandling i departementet.

44. Om fremmede arter: Vil tiltakene som nevnes i meldingen, som inkluderer oppdatering av tiltaksplan og å øke antall arter på forbudslista i forskrift om fremmede organismer være tilstrekkelig for å minst halvere introduksjons- og etableringstakten for fremmede skadelige arter (jf. mål 6 i naturavtalen)?

Svar: Tiltakene som foreslås i Meld. St. 35 (2023-2024) er å oppdatere tiltaksplanen, og å styrke forskrift om fremmede organismer etter en systematisk gjennomgang av regelverket i lys av ny kunnskap om blant annet arters risiko og viktige spredningsveier. Sistnevnte vil ikke bare inkludere oppdatering av forbudslista, men også styrking av aktsomhetsreglene som skal forhindre utilsiktet innførsel og spredning av arter. Miljødirektoratet er allerede i gang med denne gjennomgangen.

Tiltakene i meldingen vil være et viktig bidrag til å redusere introduksjons- og etableringstakten. Ettersom gjennomgangen av regelverket fortsatt pågår, er det vanskelig å vurdere hvor stor reduksjon de foreslåtte tiltakene vil gi.

45. Om konflikt mellom mennesker og villlevende arter:

Mål 4 i naturavtalen handler hovedsakelig om hvordan man skal styrke tilstanden til villlevende arter, men et viktig delmål er å redusere konflikt med villlevende arter (Human-wildlife conflict). Dette er likevel ikke omtalt i naturmeldingen. Hva slags tiltak er aktuelle i Norge for å nå delmålet om å redusere konflikt mellom mennesker og villlevende arter?

Svar:

Konflikter knyttet til viltlevende arter i Norge gjelder i hovedsak rovviltartene, og jeg avgrenser derfor svaret til å omhandle dette temaet.

Stortinget har vedtatt en todelt målsetting i rovviltpolitikken der rovviltbestandene skal ivaretas samtidig som det tas hensyn til beitenæring. Slike motstridende interesser har iboende konflikter, og det er en rekke tiltak for å forebygge og dempe konfliktene. Hovedgrepet i politikken for å begrense konfliktene er å forvalte rovviltbestandene i samsvar med de bestandsmål Stortinget har vedtatt, samt at det gjennomføres en tydelig soneforvaltning der rovdyr og beitedyr har prioritet i ulike områder. Videre er det etablert ordninger med tilskudd til tapsforebyggende og konfliktdempende tiltak og full erstatning for tap av beitedyr til rovvilt, det er etablert flere besøkssenter for kunnskapsformidling om rovdyr, og forvaltningen har en høy beredskap for fortløpende å følge opp situasjoner som oppstår. Statens naturoppsyn er også vesentlig styrket de senere år for å sikre en tett oppfølging og tilstedeværelse i felt. Det har vært konflikter knyttet til bestandsregistreringer av rovvilt og hvor mye rovvilt vi har i Norge. Slike konflikter er vesentlig redusert etter etableringen av Rovdata, som uavhengig leverandør av bestandstall basert på beste vitenskapelige metoder. Et overvåkingsprogram som leverer bestandstall på et svært presist nivå bidrar vesentlig til konfliktdemping.

46. Om å stanse tapet av natur før 2050: Hvor mye natur estimerer regjeringen vil gå tapt med dagens politikk og forslagene i regjeringens forslag til handlingsplan for naturen?

Svar: Handlingsplanen skal sikre bærekraftig bruk og bevaring av natur. Det er ikke gjort anslag for hvor mye natur som vil gå tapt med dagens politikk og forslagene i handlingsplanen. Miljødirektoratet har anslått at dersom dagens utvikling legges til grunn vil mellom 35 og 40 km² naturarealer bygges ned årlig. I handlingsplanen tar regjeringen til orde for en mer arealgjerrig og bærekraftig arealforvaltning, og setter blant annet mål om å begrense netto tap av særlig viktige naturarealer til et minimum innen 2050. Regjeringen løfter også frem prinsipper for bærekraftig arealforvaltning som skal ligge til grunn for statlig, regional og kommunal arealforvaltning.

Det er for tidlig å si hvordan forslagene i handlingsplanen vil påvirke tap av natur frem mot 2050, men regjeringen vil legge frem en oversikt for Stortinget hvert fjerde år, med status, måloppnåelse og tiltakene som gjennomføres ved handlingsplanen. De regelmessige oversikter vil gi grunnlag for en mer treffsikker og kontinuerlig innsats for å bedre naturforvaltningen og nå fastsatte mål.

Med hilsen

Tore Onshuus Sandvik

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/3892-

9. desember 2024

Spørsmål 47–52 til Meld. St. 35 (2023-2024)

Jeg viser til energi- og miljøkomiteens brev 2 og 3. desember der komiteen på vegne av komiteens medlemmer fra Høyre ber om svar på spørsmål til Meld. St. 35 (2023-2024). Mine svar følger under.

47. Flere etterspør strengere krav til at sentrale miljødata fra konsekvensutredninger, forskning og kartlegginger samles inn og dersom egnet offentliggjøres i et tilgjengelig, digitalt og anvendbart format. Hvilke krav stilles til slik innrapportering i dag, og finnes det et system for innsamling og offentliggjøring av miljødata i en offentlig database? Hva er statsrådets vurdering til et slikt forslag?

Svar:

Det er i dag krav til at miljødata som er samlet inn i arbeidet med konsekvensutredninger, skal systematiseres i samsvar med standarder når slike foreligger, og gjøres tilgjengelige for offentlige myndigheter, slik at dataene kan legges inn i offentlige databaser. Der det er lagt til rette for dette, skal forslagsstilleren selv legge inn de innsamlede dataene i offentlige databaser. Naturtyper som blir kartlagt etter Miljødirektoratets instruks har en heldigital dataflyt, der alle data forvaltes i én og samme database fra kartlegging starter og til data blir klargjort for publisering. For andre miljøtema, inkludert artsdata, kreves noe etterarbeid og tilrettelegging for å få data inn i offentlige databaser. Ved forskning gjort på oppdrag fra Miljødirektoratet, har direktoratet et ansvar for at miljødata tilflyter brukere, og dette blir gjort gjennom ulike nettløsninger. For øvrig er det i forskningen ulike løsninger for eierskap til data, leveransevilkår og tilrettelegging for videre bruk. Jeg mener at god tilgjengeliggjøring og bruk av miljødata fra konsekvensutredninger, kartlegging og forskning har stor samfunnsnytte, og er noe vi bør utnytte.

48. Komiteen viser til at regjeringen foreslår å fastsette en ny målsetning om å redusere nedbygging av særlig viktige naturarealer som Norges bidrag til mål 1 i den globale Naturavtalen. Denne målsetningen kommer i tillegg til de nasjonale målene for naturmangfold, samt målsettinger som fremgår av ulike bestemmelser i Naturmangfoldsloven. Har statsråden vurdert å samordne og koordinere de ulike målene som knytter seg til nedbygging av viktige naturarealer?

Svar:

Regjeringen har vurdert at det er behov for et nasjonalt mål om å redusere nedbygging av særlig viktige naturarealer. Målet gjelder ved siden av Norges nasjonale miljømål og eksisterende regelverk og utfyller etter min vurdering disse på en hensiktsmessig måte. Målet om redusert nedbygging virker ved siden av målene om bevaring og begge trekker i retning av redusert naturtap uten at det er nødvendig å samordne virkemidlene. I gjennomføringen av Norsk handlingsplan for naturmangfold vil alle relevante målsettinger sees i sammenheng.

49. Komiteen viser til at regjeringen foreslår å fastsette en ny målsetning om vern og bevaring av som Norges bidrag til mål 3 i den globale Naturavtalen. Regjeringen understreker at målsetningen gjelder i tillegg til det nasjonale målet om bevaring av et representativt utvalg av norsk natur fra 2016. Har statsråden vurdert å samordne og koordinere de ulike målene som knytter seg til nedbygging av viktige naturarealer? Hvorfor benyttes to ulike formuleringer knyttet til «bevaring av et representativt utvalg av norsk natur» i 2016-målsetningen og «tiltakene skal vise variasjonsbredden i norsk natur» i den foreslåtte nye målsetningen i Naturmeldingen?

Svar:

Målet som komiteen viser til fra 2017, er nasjonalt miljømål 1.3 om at «et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner». Norges mål og bidrag for å følge opp de globale målene i naturavtalen erstatter ikke Norges nasjonale miljømål, men gjelder ved siden av disse, og vil også bidra til oppnåelsen av dem. Det nasjonale miljømålet om representativitet er med andre ord videreført, og vil fortsatt bli rapportert på årlig til Stortinget ifm Klima- og miljødepartementets budsjettproposisjon.

Det forventes at alle land fastsetter nasjonale bidrag til hvert av de globale målene i naturavtalen, for slik å bidra til den globale dugnaden for verdens naturmangfold. Norges nasjonale bidrag til oppfyllelsen av den globale naturavtalen, inkludert det nasjonale bidraget til naturavtalen mål 3, er formulert i en slik kontekst.

Når det gjelder spørsmålet om å samordne og koordinere de ulike målene som knytter seg til nedbygging av viktige naturarealer, mener jeg som nevnt over at det hensiktsmessig med et eget mål for nedbygging. Av ulike grunner er det ikke aktuelt å verne alle særlig viktige naturarealer. Vi jobber nå med å verne et utvalg av disse områdene i lavlandet, for å få et mer representativt vern der alle arter og naturtyper har noen leveområder under slik

beskyttelse. Dette vernet er ikke dimensjonert for å ivareta alle særlig viktige naturarealer. Jeg viser for øvrig til svar på spørsmål 48 over.

50. Har regjeringen vurdert om og hvordan større deler av statens skogeiendommer kan vernes?

Svar:

Et viktig grunnlag for arbeidet med skogvern på Statskog SFs arealer er Stortingets anmodningsvedtak 3. desember 2015: *"Stortinget ber regjeringen sørge for en gjennomgang av Statskog SFs ordinære skogeiendommer for verneverdig skog, og legge til rette for at verneverdig skog i deres eie kan vernes etter naturmangfoldloven."*

Det er gjennomført systematiske kartlegginger for å identifisere skog med viktige verneverdier som eies av Statskog SF. Deretter gjennomføres verneprosesser for slik skog. Eksempelvis ble det 21. juni i år vernet to større skogområder i Telemark hvor Statskog SF er grunneier. Dette arbeidet med vern av verneverdig skog på statsgrunn vil fortsette, og vil ventelig føre til vern av flere viktige skogområder

51. Hva er statsrådets vurdering av forslaget om å etablere forbud mot import og omsetning av planter og planteprodukter, herunder med jordklump, med høy risiko for økosystemet i Norge?

Svar:

Fremmede arter er en av de største truslene mot naturmangfoldet både globalt og i Norge.

Vitenskapskomitéen for mat og miljø har nylig publisert en rapport hvor de blant annet konkluderer med at norsk import av jord og andre vekstmedier som følger med planter for utplanting utgjør en betydelig risiko for introduksjon av planteskadegjørere, og at forebyggende tiltak bør styrkes gjennom ytterligere risikoreducerende tiltak.

Forskrift mot fremmede organismer stiller opp krav til aktsomhet til de aktører som er ansvarlig for innførsel om omsetning av fremmede organismer. Dette innebærer både å treffe forebyggende tiltak for å forhindre spredning, og å raskt avdekke utilsiktet spredning av fremmede organismer. Jeg har gitt Miljødirektoratet i oppdrag å foreta en systematisk gjennomgang av forskrift om fremmede organismer, basert på oppdatert kunnskap. Gjennomgangen skal resultere i forslag til endringer i forskriften, som jeg deretter vil ta stilling til.

52. Hva er estimert kostnad dersom et mål om 30 % naturrestaurering av forringet natur i Norge skal gjennomføres kun med stattlige bevilgninger frem mot 2030?

Svar:

Som omtalt i naturmeldingen er ikke arbeidet med å klargjøre hvor stort omfang av arealene i Norge som er forringede økosystemer ennå i mål. Dette medfører at det ikke er klart hvor store arealer som må restaureres for å kunne nå et mål om 30 pst. restaurering av forringet natur. Videre varierer kostnaden ved restaurering i stor grad mellom ulike restaureringstiltak og samlet kostnad avhenger derfor av hvilke tiltak som gjennomføres. Klima- og miljødepartementet har av denne grunn ikke et estimat for den samlede kostnaden ved å restaurere 30 pst. av forringet natur. Det finnes imidlertid estimater laget av miljøorganisasjoner, men disse er ikke kvalitetssjekket av miljøforvaltningen.

Med hilsen

Tore Onshuus Sandvik

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.

Dato

24/3892-

18. desember 2024

Svar på spørsmål 53 fra Stortinget til Meld. St. 35 (2023-2024)

Jeg viser til energi- og miljøkomitéens brev 10. desember 2024 der komitéen på vegne av komitéens medlem fra Miljøpartiet De Grønne ber om svar på spørsmål til Meld. St. 35 (2023-2024). Mitt svar følger under.

Spørsmål 53. Den norske målsettingen under mål 2 i Naturavtalen er av regjeringen formulert som «Innen 2030 er omfanget av forringede og ødelagte arealer i Norge klargjort, innsatsen på naturrestaurering økt og naturrestaurering gjennomføres der man oppnår størst nytte for samfunnet.» Hva menes her med at "omfanget" skal være "klargjort"? Er målsettingen at faktiske arealer som egner seg for naturrestaurering i Norge skal være kartlagt innen 2030?

Svar:

Regjeringen mener at det for å lykkes med naturrestaureringsarbeidet fremover, er nødvendig å ha oversikt over omfanget av arealer med forringet natur. Derfor vil regjeringen klargjøre omfanget av arealer som er forringet eller ødelagt på land og i kyst- og havområdene innen 2030. Målet er å ha et bedre kunnskapsgrunnlag for restaurering av natur. Hvordan omfanget faktisk skal klargjøres, vil vurderes nærmere av miljøforvaltningen og berørte sektormyndigheter i arbeidet med å følge opp stortingsmeldingen.

Med hilsen

Tore Onshuus Sandvik